

Bölüm 5: Dizgi Algoritmaları

Algoritmalar

Dizgi Algoritmaları

- Metinlerle dolu bir dünyada yaşıyoruz.
- E-postalar, mesajlar, sosyal medya paylaşımları, haber metinleri...
- Bilgisayarlarımızda her gün sayısız metinle karşılaşırız.
- Peki, bu metinler nasıl düzenlenir ve analiz edilir?
- Dizgi (String) algoritmaları,
 - metinlerde arama,
 - deęiştirme,
 - karşılaştırma gibi işlemleri gerçekleştirir.

Dizgi Eşleştirme Algoritmaları

- Brute Force (Kaba Kuvvet):
 - Metindeki her konum örüntü ile eşleştirmek için kontrol edilir.
 - Maksimum sayıda karşılaştırma gerektirebilir.
- Knuth-Morris-Pratt (KMP)
 - Başlangıçta tablo oluşturularak arama süresi azaltılır,
 - Karakter karşılaştırmalarını azaltarak hızlı çalışır.
- Boyer-Moore
 - Uzun aramalarda etkili. Kök bulma ve kaydırma stratejisi kullanır.
- Rabin-Karp Algoritması
 - Olasılıksal bir algoritma. Hashing kullanır.

Dizgi Sıkıştırma Algoritmaları

- Sıralı Sıkıştırma Kodlaması (Run Length Encoding)
 - Aynı veri değerleri tek bir değer ve sayı olarak saklanır.
 - Tekrar eden değerler yerine tekrar eden veri sayısı saklanır.
- Lempel-Ziv-Welch (LZW)
 - GIF gibi formatlarda kullanılan sözlük tabanlı sıkıştırma algoritması.
 - Tekrar eden örüntüleri sözlük oluşturarak kısa sembollerle temsil eder.
 - Dinamik bir sözlük kullanarak sıkıştırma sağlar.

Dizgi Ayırıştırma (Parsing) Algoritmaları

- Düzenli İfadeler (Regular Expressions)
 - Bir arama örüntüsünü tanımlayan karakter dizisi,
 - Belirli bir örüntüye uyan tüm dizgileri bulmak için kullanılır
- Sonlu Durum Makineleri (Finite State Machines - FSM)
 - Dizgi içindeki örüntüleri tanımak için kullanılan hesaplama modelleri,
 - Belirli bir girdi dizisindeki geçişlerin durumlarını izleyen bir otomat,
 - Karmaşık ayırıştırma ve analiz işlemlerinde kullanılır.

Dizgi Düzenleme Mesafesi Algoritmaları

- Levenshtein Mesafesi
 - İki dizgi arasındaki benzerliği ölçen bir metrik,
 - Bir dizgiden diğerine dönüştürmek için gereken minimum tek karakterli düzenleme sayısı olarak tanımlanır.
- En Uzun Ortak Alt Dizi (Longest Common Subsequence - LCS)
 - İki dizginin ortak olan en uzun alt dizisi,
 - Karakterlerin sıralı olmasını gerektirmez, ancak sıra korunmalıdır.
 - Dizgiler arasındaki benzerlik veya farkı belirlemek için kullanılır.

Dizgi Dönüşüm Algoritmaları

- Sonek Dizisi (Suffix Array)
 - Bir dizginin tüm son eklerinin bir dizisi.
 - Dizgi içindeki alt dizgilerin bir temsili olarak kullanılır.
- Burrows-Wheeler Dönüşümü (BWT)
 - Bir dizginin tersine dönüştürülmesiyle elde edilen yeni bir form,
 - Bzip2 gibi sıkıştırma algoritmaları için ön işlem adımı olarak kullanılır.

Dizgi Sıralama Algoritmaları

- Alfabetik Sıralama (Lexicographic Order)
 - Dizgiler, alfabetik sıraya benzer sıralanır.
 - Her karakterin ASCII değeri karşılaştırılarak sıralama yapılır.
- Taban Sıralama (Radix Sort)
 - Karşılaştırmalı olmayan bir tam sayı sıralama algoritmasıdır.
 - Veriler tamsayı anahtarlarına sahiptir.
 - Aynı konumda aynı değeri paylaşan verileri gruplandırarak sıralar.
 - Her basamak için ayrı ayrı işlem yapılır.

Alfabetik Sıralama

- Bir dizi öğeyi (kelimeler, sayılar, vb.) belirli bir düzene göre sıralar.
- Karakterlerin alfabedeki veya sayısal düzende pozisyonlarına dayanır.
- "apple" kelimesi "banana" kelimesinden önce gelir,
 - çünkü "a" harfi "b" harfinden önce gelir.
- 123, 45, 6, 789 gibi rakamlar, soldan sağa doğru sıralanır.

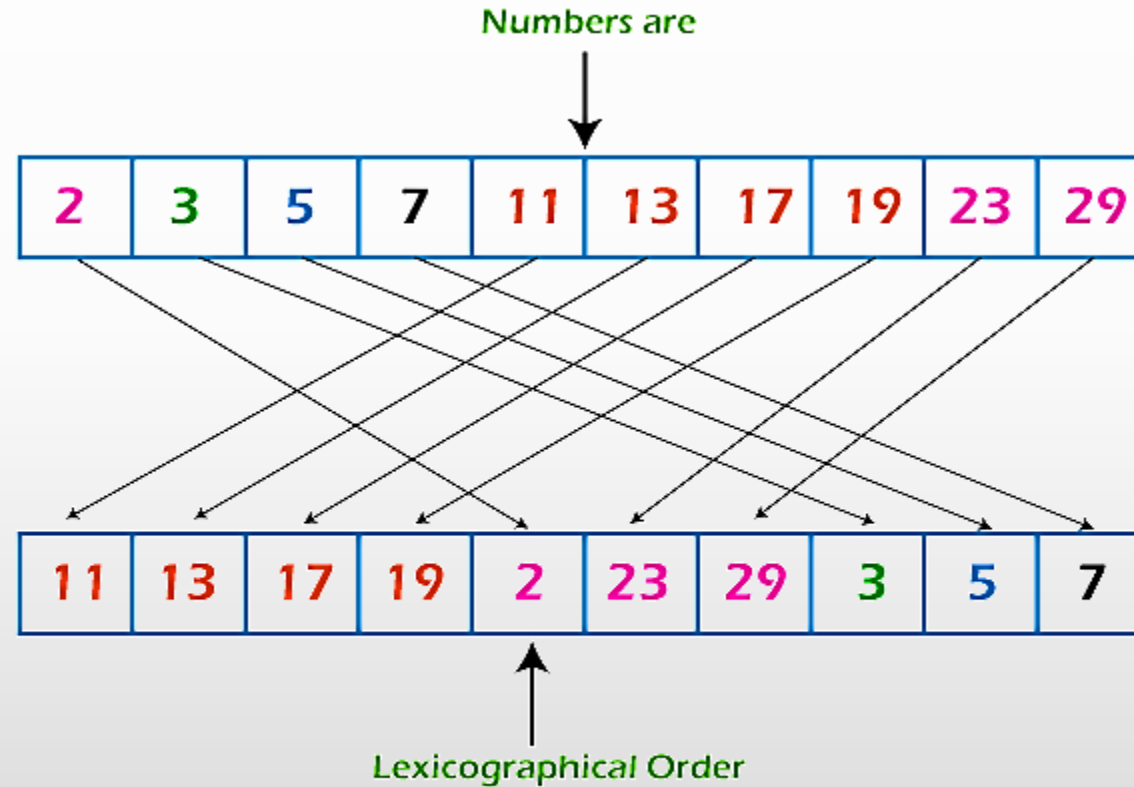

Özellikler

- İlk karakterlerin karşılaştırılmasıyla başlar.
- Eğer ilk karakterler eşitse, bir sonraki karakterlere bakılır.
- Bu işlem öğelerin tamamı karşılaştırılana kadar devam eder.

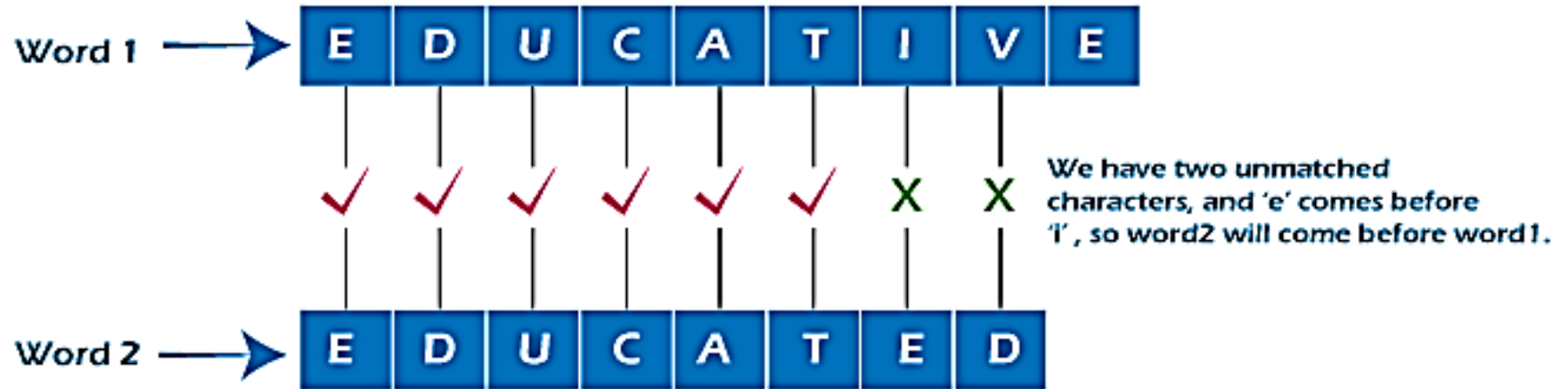
Alfabetik Sıralama

Lexicographical Order representation (with numbers comparison)

Alfabetik Sıralama

Lexicographical Order → **{ Educated, Educative }**

Lexicographical order representation, with a comparison

Taban Sıralama (Radix Sort)

- Her bir karakteri basamak değeri gibi kullanarak sıralar.
- En uzun dizginin uzunluğunu bulunur.
- Sağdan başlayarak her bir karakter basamak olarak ele alınır.
- Sıralama işlemi en önemli basamaktan az önemli basamağa doğru yapılır.
- Her bir basamakta, öğeler alfabetik olarak sıralanır.

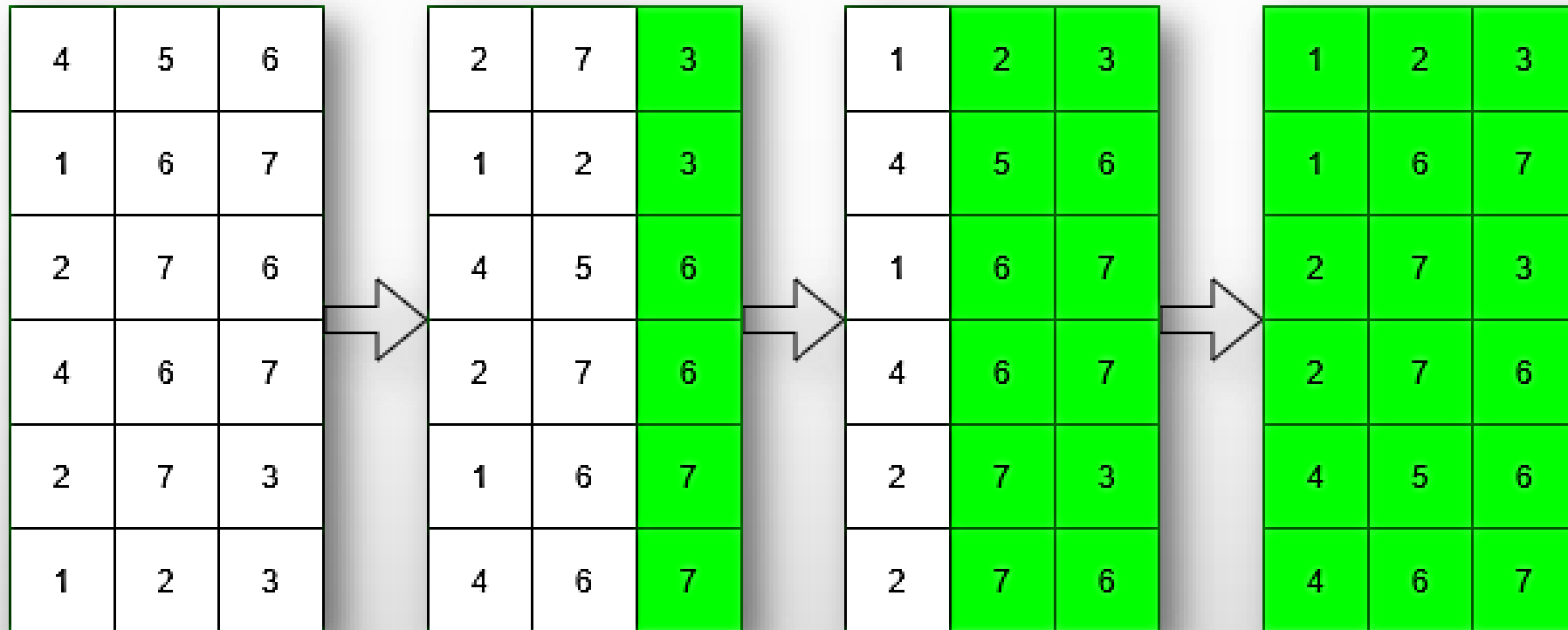

Zaman Karmaşıklığı

- En uzun dizginin uzunluğu (n) * Eleman sayısı (N)
- $O(n N)$

Radix Sort

Radix Sort

B	A	D	G	E	∅					
B	A	N	N	E	R	∅				
C	O	F	F	E	∅					
C	O	M	P	A	R	I	S	O	N	∅
C	O	M	P	U	T	E	R	∅		
M	I	D	N	I	G	H	T	∅		
W	A	N	D	E	R	∅				
W	A	R	D	R	O	B	E	∅		
W	O	R	K	E	R	∅				

SON